

Obnovljeni dvorac Eltz, 2011.; Hrvoje Cvitančić

Dvorac Eltz, stanje 1991., fototeka Ministarstva kulture i Hrvatskog restauratorskog zavoda

VELIKI PROJEKT: Obnovljena spomenička cjelina u Vukovaru

str. 6

UZ OBNOVU DVORCA ELTZ U VUKOVARU

Oživjela spomenička baština srušena u agresiji na Hrvatsku

Otvorenje obnovljene spomeničke cjeline - kompleksa dvorca Eltz u Vukovaru za novi muzejsko-galerijski i multikulturalni centar - Gradski muzej Vukovar, dio je programa projekta "Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok-Vukovar-Vučedol", koji je 30. listopada, u organizaciji Ministarstva kulture RH, predstavljen i najširoj javnosti. Svečanom otvorenju nazočili su Jadranka Kosor, predsjednica Vlade RH, Jasen Mesić, ministar kulture RH, Željko Sabo, gradonačelnik Vukovara, Božo Galić, župan vukovarsko-srijemski te ravnateljica Gradskog muzeja Ruža Marić. Obnovljeni dvorac blagoslovio je fra Gordan Propadalo, gvardijan Franjevačkog samostana, a nazočio je i nasljednik obitelji Eltz George Eltz.

Uz otvorenje pripremljena je i izložba (fotografije i multimedija) o projektu "Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok-Vukovar-Vučedol" s naglaskom na program Projekta - Graditeljska baština Vukovara, kompleks Eltz. Izložbu su pripremili: Ministarstvo kulture RH, Konzervatorski odjel u Vukovaru Ministarstva kulture RH, Hrvatski restauratorski zavod i Gradski muzej Vukovar a likovno je oblikovala Nikolina Jelavić-Mitrović, dizajnerica. S internetskih stranica Ministarstva kulture RH donosimo ulomke tekstova o ovom opsežnom i složenom projektu

Interdisciplinarni projekt „Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok-Vukovar-Vučedol“ koji financiraju Vlada Republike Hrvatske i Razvojna banka Vijeća Europe (2005.-2012.), a koordinira Ministarstvo kulture, dijelom je nacionalne i regionalne strategije zaštite pokretne i nepokretne kulturne baštine i njezine obnove.

Na nacionalnoj razini danas je to jedan od najkompleksnijih programa u provedbi istraživanja i obnove te valorizacije nacionalne spomeničke baštine.

Na području Iloka, Vukovara i Vučedola (Vukovarsko-srijemska županija) Projektom su planirana, i većim dijelom i realizirana, ulaganja u istraživanje, obnovu i revitalizaciju povijesne i kulturne baštine te ulaganja u znanstvene objekte (istraživački centar Vučedol), nove muzejske postave u dvorcima Odeschalchi i Eltz u Iloku i Vukovaru i izgradnja novoga nacionalnog Muzeja Vučedolske kulture na arheološkom lokalitetu Vučedol, kao i u sadržaje namijenjene daljnjem stručnom usavršavanju. Na plodnom i kulturnom baštinom bogatom vukovarsko - srijemskom dunavskom stratumu satkan je i to doslovce kroz vjekove i dio čvrste civilizacijske podloge, a ispisane su i neke od najvažnijih stranica naše povijesti.

Projekt obuhvaća sljedeće cjeline:

1. Vukovar - povijesna barokna jezgra grada - istraživanje i obnova 12 zgrada
2. Vukovar, kompleks dvorca Eltz, kao muzejsko-galerijski i multikulturalni centar; istraživanje, obnova kompleksa dvorca Eltz, uređenje perivoja dvorca, istraživanje i obnova 4 barokne vlastelinske kurije i dr.

3. Arheološko nalazište Vučedol, lokalitet eponim Vučedolske kulture, jedno od najznačajnijih prethistorijskih nalazišta u Europi; izgradnja Muzeja Vučedolske kulture, arheološko-turističkog parka, obnova secesijske Vile Streim, međunarodna arheološka škola, arheološka istraživanja i dr.

4. Grad Ilok, obnova povijesne jezgre - najznačajnije srednjovjekovne urbane cjeline u hrvatskom dijelu Podunavlja; dovršena su višegodišnja arheološka istraživanja; istražen i obnovljen dvorac Odeschalchi i u njemu u veljači 2010. i otvoren novi postav Muzeja grada Iloka; uređenje krajolika u povijesnoj jezgri, otpočela su istraživanja na Franjevačkom samostanu i crkvi sv. Ivana Kapistrana, i dr.

Uz stručnjake Ministarstva kulture i njegova Konzervatorskog odjela u Vukovaru u provedbi Projekta sudjeluju i Hrvatski restauratorski zavod: u obnovi 12 kuća u baroknoj jezgri i kompleksa dvorca Eltz u Vukovaru, u Iloku dvorac Odeschalchi, srednjovjekovni tvrđavski plato i zidine, Franjevački samostan i crkva sv. Ivana Kapistrana, barokna zgrada - Žitnica; Gradski muzej Vukovar (Muzej Vučedolske kulture, prema arhitektonskom projektu Gorana Rake, d.i.a.), Muzej grada Iloka (krajolik u povijesnoj jezgri Iloka), Institut za arheologiju (arheološka istraživanja u Iloku), Odsjek za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Arheološki muzej u Zagrebu (arheološka istraživanja i međunarodna arheološka škola na Vučedolu), stručnjaci Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, muzealci iz brojnih muzeja Hrvatske, Hrvatsko muzejsko vijeće, savjetodavno tijelo Ministarstva kulture RH uz brojne stručnjake iz Hrvatske već otprije uključenih u niz manjih projekata na ovom prostoru, uz punu suradnju gradova Iloka i Vukovara te Vukovarsko-srijemske županije.

Provedbu svih programa Projekta vodi Ministarstvo kulture Republike Hrvatske uz posebno Vijeće, koje je imenovala Vlada RH a kojeg je predsjednik ministar kulture mr. Jasen Mesić i Upravu Projekta, koje je imenovao ministar kulture a direktorica je mr.sc.Branka Šulc, ravnateljica Uprave u Ministarstvu kulture. (...)

Planirano je, i dijelom i realizirano otvaranje novih muzejsko-galerijskih cjelina - uz Gradski muzej Vukovar i novi nacionalni Muzej vučedolske civilizacije, te već u 2010. obnovljeni kompleks dvorca Odeschalchi u Iloku i u njemu novi postav Muzeja grada Iloka, kao i arheoloških parkova na Vučedolu u staroj jezgri Iloka, obnavljanje ratom devastiranih spomeničkih cjelina, otvaranje istraživačkih centara, i dr. Otvorenje novoga stalnoga postava Gradskog muzeja Vukovar i novoga nacionalnog Muzeja Vučedolske kulture, planirano je za lipanj 2012.

Obnovljeni dio kulturne baštine u Vukovarsko-srijemskoj županiji, zamah svekolikih stručnih i znanstvenih istraživanja povezanih i uz Projekt „Ilok-Vukovar-Vučedol“, zalogom je nove orijentacije u njezinu prezentiranju kao i pove-

nicom sa sadržajima čvrsto vezanim uz novo promišljanje održivosti kulturne baštine.

Obnova vukovarskoga kompleksa dvorca Eltz jedan je od najzahtjevnijih programa Projekta koji predstavlja i važan dio ukupnih nastojanja Ministarstva kulture da sustavno provede obnovu svih kulturnih vrijednosti oštećenih ili uništenih u Domovinskom ratu na području Slavonije i Srijema kao i zapuštenih kulturnih potencijala. (...)

Branka Šulc, ravnateljica u Upravi Ministarstva kulture i direktorica Projekta „Ilok-Vukovar-Vučedol“

Monumentalna arhitektonska cjelina

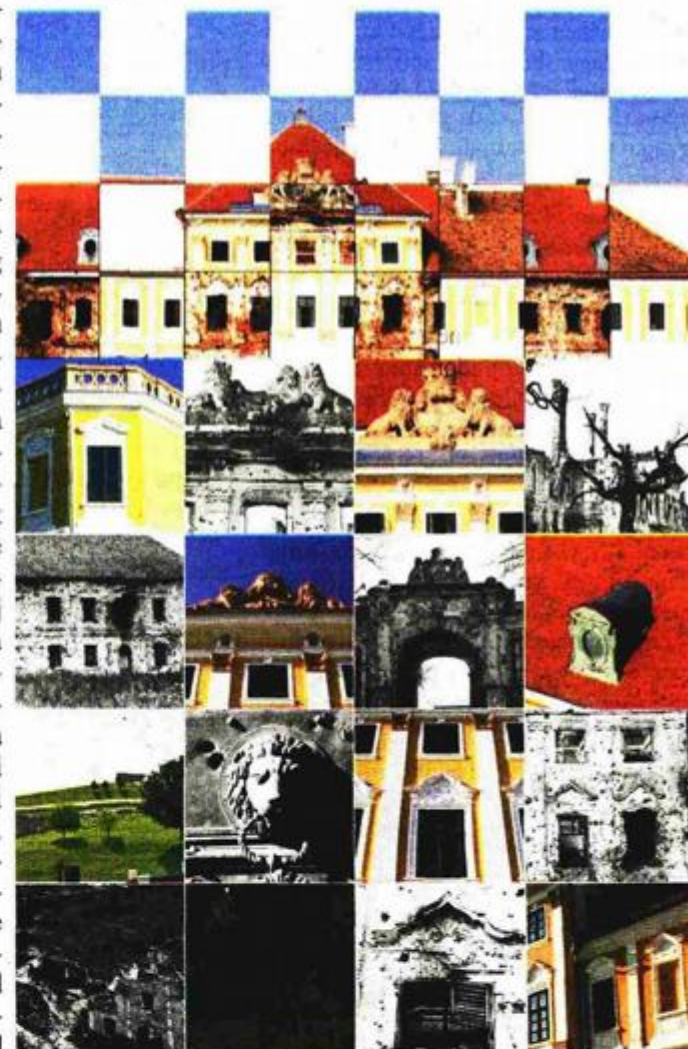
Vlastelinski sklop obitelji Eltz u Vukovaru jedna je od najmonumentalnijih feudalnih arhitektonskih cjelina u Slavoniji. Objedinjuje zgradu Dvora koja je služila kao rezidencija grofovske obitelji, četiri barokne kurije u kojima je bila smještena uprava velikoga feudalnog imanja, gospodarske zgrade sjeverozapadno od Dvora, kapelu sv. Roka te oranžeriju u perivoju koji se od Dvora pružao prema Dunavu. Sklop je smješten na povišenom terenu na prostoru nekadašnjega Novog Vukovara, uz glavnu cestu kojom se u grad dolazilo iz smjera Osijeka. Najstarija je građevina ovoga sklopa, kapela sv. Roka, podignuta 1740., desetak se godina kasnije gradi najraniji zidani Dvor, a drugoj polovini 18. stoljeća pripadaju i četiri kurije koje su do početka Domovinskoga rata u velikoj mjeri zadržale izvorni izgled i oblikovanje. U 19. su stoljeću slijedile uzastopne dogradnje i pregradnje dijela sklopa smještenoga sjeverno od glavne ulice koji svoj konačni izgled dobiva velikom intervencijom započetom krajem 19. i dovršenom početkom 20. stoljeća u historicističkom slogu prema projektima bečkoga arhitekta Viktora Siedeka.

Kao simbol grada, sklop Eltz teško je stradao tijekom tromjesečne opsade Vukovara 1991. zbog svojega istaknutoga položaja u neposrednoj blizini dunavske obale na čijoj je suprotnoj strani bila locirana neprijateljska artiljerija. Bombardiranjem s kopna i iz zraka teško su oštećena ili u potpunosti uništena krovšta te zidane strukture svih građevina. Eksplozivna sredstva i požari koji su njima prouzročeni uništili su drvene međukat-

ne i krovne konstrukcije, stolariju prozora i vrata te dekorativne metalne, kamene i štuko elemente. Zidane strukture, ponajviše pročelja, zadobile su probojne rupe od projektila različitih kalibara, a žbuka i dijelovi arhitektonske plastike teško su oštećeni direktnim pogotcima ili rasprskavanjem projektila u neposrednoj blizini.

Zbog svoje orijentacije, najteže je stradalo sjeverno pročelje Dvora, višekratno izravno pogođeno granatama te južno pročelje susjednoga Paviljona za goste koje je gotovo u potpunosti srušeno. Bogata unutrašnja oprema Dvora, mramorni kamini, štukature na svodovima i stropovima, kameni dovratnici i popločenja uništeni su ili oštećeni krhotinama projektila te požarima. U razdoblju okupacije Vukovara do temelja su srušeni ostatci Kurije IV prilikom obnove susjedne zgrade.

Nakon reintegracije Hrvatskoga podunavlja popisane su i procijenjene ratne štete te se započelo s pripremanjima za obnovu.

Ubrzo je rekonstruirano šatorasto krovšte nad središnjim dijelom Dvora te je obnovljen dio prizemlja radi potreba Gradskoga muzeja Vukovar. Cjelovita je obnova kompleksa Eltz započela u okviru Projekta Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok - Vukovar - Vučedol kojim je Hrvatski restauratorski zavod preuzeo radove na obnovi ukupno 22 povijesne građevine u Vukovaru i to 12 građevina u baroknoj jezgri grada, i 10 građevina kompleksa dvorca Eltz. (...)

Ferdinand Meder,
ravnatelj Hrvatskog restauratorskog zavoda

